

TT-580577

Muhsin Ertuğrul 60 Yaşında

Başarıyla Hepimiz Öğünüyoruz

Türk Tiyatrosu

MUHSİN ERTUĞRUL Ve TÜRK TİYATROSU

Muhsin Ertuğrul Şubat ayı zarfında 60 ıncı yılını idrak etti ve Türk tiyatrosunun büyük Ertuğrul Muhsin'i hakkında basında muhtelif yazılar çıktı. Bunlardan en dikkate değerlerinden birini, Reşat Nuri Güntekin'in «Küçük Sahne» dergisinin Şubat sayısında çıkan «Muhsin Ertuğrul 60 yaşında» yazısını aynen iktibas ediyoruz:

Altmış yaş insanlar için gerçektan tebrik edilecek bir yaştır. Fakat Muhsin Ertuğrul için olunca «neden bu kadar çabuk?» diye küçük bir isyandan kendimi alamıyorum. Demek onu bir ilkbahar gecesinde Bursanın Ahmet Vefik Paşa tiyatrosunda, kendi baharının kimseninkine benzememiş pırıl pırıl renkleriyle gördüğüm ilk gece üzerinden kırk seneye yakın zaman geçmiş!... Fakat yalnız benim gözlerim için değil, gerçekte de Muhsin Ertuğrul, saçlarının ağarmış, yüzünde birkaç çizginin kalınlaşmış olmasına rağmen, yine odur ve öyle sanırım ki, ona daha pek çok uzak görerek adını anmak istediğim günde de yine o kalacaktır. Fiziğimizi ve çehremizi içlerimizde çarpınan ruhun yaptığına inanmak lâzımdır.

Zaman zaman onunla baş başa kalmak benim pek büyük bir zevkidir. Çehre ve sesinde geçmiş bir zamanın hâtiarasını değil, kendisini olduğu gibi bulurum. O yaş bir bekleme yaşı, bildiğimiz bir dudağın bilmediğimiz bir rüyada kulağımıza ne olduğunu bilmediğimiz bir vaadi fısıldadığı yaşı... Yıllar geçer. Hayat bazılarıımıza umup bekleyebileceğimizden de daha parlak şeyler getirebilir. Fakat buna

rağmen aldatılmış, kendisine yapılan bir vaadde durulmamış bir insan kırıngılığından hiçbir zaman kendimizi kurtaramayız. Şimdi ikimiz de beklenecek hiçbir yeni şeyi kalmamış bir yaşıyız. Fakat ne zaman onunla karşılaşsam yine o vaadin heyecanına benzer bir şeyin yüreğimi yalayıp geçtiğini duyarım. Bunu tamamiyle sübjektif bir tesis, bir şahsî sempati duygusu zannetseydim burada bahsine bile lüzum görmezdim. Fakat ben bunun bir madde realitesine, onun yaratılışındaki başkalağı, şahsiyetine dayandığını sanıyorum. Hayat insanı şöyle böyle yaparmış, bu yaşta şu şekle, şu yaşta bu kılığa sokarmış! Muhsin Ertuğrul gibi insanlar için böyle bir şey yoktur. O bir ideal ve karakterin, düz çizgi halinde kırk yahut isterseniz altmış yıldan beri devamı ve yıldan yıla tekâmülüdür. Bunun içindir ki o, işlerinde ve düşüncelerinde daima birinci sınıf bir insan olmuştur. Birinci sınıf aktör, birinci sınıf tiyatro yarıcısı, birinci sınıf rejisör, birinci sınıf sahne idarecisi, hâsılı birinci sınıf tiyatro adamı... Bana numara ölçülerimi helki fazla geniş tuttuğumu söyleyecekler olabilir. Fakat onların da bana kırk yıldan beri memleketimizde devretmiş milyonlar ve milyonlar içinde onun bir ikincisini gösterebilmelerine ne kadar memnun olurum.

Az sayıda da olsa memleketimizde daima iftihar ettiğimiz gerçektan büyük artistler yetişmemiş değildir. Fakat onun gibi tam tertip bir tiyatro adamı, ne hazindir ki, yetiştiremedik. Bugün tiyatromuz ne ise aşağı yukarı onun istediğı ve yaptığı gibi olduğu kuvvetle müdafaa edilebilir. Daha ilk kurulma yıllarında Darülbedayi idarecilerine ka-

fa kaldırarak şimdiki Ses tiyatrosunda genç bir trup meydana getirmiş, «Haydelberg hâtiaraları», «Sevki tabii» gibi tercümelere ve İbnirrefik'ten yerli komediler oynamıştı. Fakat muhit şimdikinden çok daha çoraktı. Darülbedayi bile bütün şatafatına rağmen ancak ramazandan ramazana müşteri bulabiliyordu. Onun en uzun çalışması şimdiki Şehir Tiyatrosunda olmuştur. Tam bir çöküntü halinde eline aldığı Şehir tiyatrosuna Muhsin Ertuğrul yirmiş şehesini vermemiş ve sağlam disiplinini getirmemiş olsaydı bugün şusundan busundan şikâyet ettiğimiz bu tiyatroyu numla arayacaktık. On on iki senelik dağınık çalışmalarından sonra iki sene müddetle eline aldığı Devlet tiyatrosuna da bugünkü çehresini veren yine o olmuştur.

Nihayet Küçük Sahnenin bir küçük apartman odasından farklı olmıyan minyatür sahnesi... En büyük kısmı sahneye ilk defa ayak atmış genç elemanlarıyla onu bir yeni kuş yuvasına benzetmek de mümkündür. Oyunlarını görüyor ve haklarında yazılan kritikleri okuyoruz. Daha bir yaşına girmeden Devlet tiyatrolariyle baş koşmağa başlamış bu yuvada meydan alan hayatın ne çapta bir animatör işi olduğunu görmemek tiyatroyu bilmemek demektir.

★

Muhsin altmış yaşındadır. Bu yaş küçümsenecek bir yaş değildir. Memur ve esnafın kahveye çekildikleri ve yapacak işleri kalmamışların küf ve mikrop tutarak yavaş yavaş ölmeye başladıkları yaştır. Fakat Muhsin gibileri için gerçektan büyük bir yaş sayılmaz, En olgun çağındadır. Hattâ en büyük ve en tesirli eserlerini bundan sonra vermesi dahi beklenebilir.

